

користовуючи стратегію фокусування, може зосередити свою діяльність на певному регіональному ринку, на поставці продукції великим підприємствам, на пропозиції унікального товару.

Системам управління малих підприємств характерні: гнучка організаційна структура, тимчасове закріплення завдань і робіт за виконавцями, перевага горизонтальних зв'язків, мінімальне використання формальних правил і процедур, готовність до змін, групова динаміка, самоконтроль і контроль з боку колег.

Для українського малого бізнесу найбільш простий є структура підприємства, що знаходиться в одноосібному володінні. Таке підприємство зазвичай управляється власником, який бере на себе весь ризик підприємництва [1]. Глава підприємства нерідко сам займається бухгалтерським обліком, збутом і постачанням, цінами і рекламою. Успіх функціонування таких підприємств ґрунтується, по суті, на особистій майстерності та ентузіазмі управляючого. Проте в сучасних українських умовах одного ентузіазму недостатньо. Як показує досвід, один з основних факторів, що сприяють розорення малих підприємств, брак управлінських знань у власників і керівників цих підприємств.

Цілий ряд факторів накладає серйозний відбиток на способи, форми і стиль управління на малому підприємстві. Завдання менеджера (керівника фірми) полягає в тому, щоб з урахуванням усієї сукупності специфічних факторів конкретного підприємства визначити оптимальну систему управління з метою досягнення успіху [1].

Прийнято вважати, що малий бізнес не вимагає занадто витончених управлінських технологій. Насправді в малому бізнесі управлінські проблеми відіграють не меншу роль, ніж у корпоративному секторі, часто і більшу, бо тут набагато гостріше конкуренція і набагато менший запас стійкості.

Виходячи з наведених переваг та недоліків кожної зі структур управління, можна зробити висновок, що на сьогодні не існує ідеальної структури для будь якого бізнесу. Тому доводиться адаптувати дані структури під конкретні умови праці та управління.

Якщо брати до уваги діяльність малого підприємства, то як зазначалося вище, його масштаби не дозволяють набирати широкий штат управління, тому доводиться поєднувати по декілька функціональних обов'язків.

Отже, для малих підприємств на сьогодні найбільш вдалою вважається лінійно-функціональна структура управління. Це означає, що мале підприємство не має набирати собі велику кількість функціональних спеціалістів, а об'єднувати їх професійні здібності по мірі такої можливості, особливо брати до уваги можливість наявних декілька спеціальностей у одного працівника. В результаті, отримуємо ефективну систему управління з набором високих професійних якостей, тим самим обмежимося невеликою кількістю адміністративного персоналу.

Джерела та література

1. Кукоба В. П. Організаційне проектування підприємства: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2010. 420 с.
2. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту: підручник. Київ: Академвидав, 2014. 462 с.
3. Смирнов Э. А. Теория организации и бизнес-процессы. Москва: Нац. ин-т бизнеса, 2000. 303 с.

Бойко О. – студентка
 Науковий керівник: к. е. н., доц.
 Л. Ярема
 ВП НУБіП України «Бережанський
 агротехнічний інститут»
 м. Бережани, Україна

Децентралізація: шлях від об'єднання до розвитку ОТГ

За оцінками зарубіжних експертів, децентралізація є однією із найскладніших реформ, яка в окремих країнах тривала десятиками років. За оцінками українських експертів вона потребує консолідації зусиль усіх рівнів влади та постійної підтримки міжнародних партнерів.

Зі стартом реформи децентралізації та модернізації місцевого самоврядування у 2014 р. міста обласного значення опинилися в особливій позиції. Для перетворення їх на центри майбутніх ОТГ, «точки зростання» для прилеглої території, удосконалення системи надання адміністративних послуг їх було визнано спроможними територіальними громадами з усіма відповідними фінансовими й ресурсними повноваженнями. Внаслідок такого рішення, міста обласного значення суттєво наростили обсяги податкових надходжень до місцевих бюджетів (які до реформи були переважно дотаційними), отримали нові управлінські повноваження та фінансові ресурси для їх забезпечення (окрім субвенції з державного бюджету на розвиток інфраструктури).

Це дало змогу запуснути розвиткові проекти у сфері освіти, культури, охорони здоров'я та спорті, здійснити капітальний ремонт об'єктів інфраструктури, оновити містобудівну документацію тощо. Отримавши додатковий фінансовий ресурс, влада міста не стимулювала прилеглі сільські та селищні громади до об'єднання з містом через небажання розподіляти фінансовий ресурс на утримання менш спроможних сільських та селищних рад, а також і внаслідок певних законодавчих колізій. Активізація міст обласного значення у формуванні ОТГ з прилеглими територіями відбулася у травні 2018 р. завдяки впровадженню змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» 11 про приєднання територіальних громад до міст обласного значення за спрощеною процедурою (без проведення виборів голови ОТГ та автоматичним включенням голови сільської чи селищної ради до виконавчого комітету новоствореної міської ОТГ).

Окрім цього законодавчого інструменту – спрощеного процесу приєднання, існує ще кілька фінансових та організаційних інструментів до створення ОТГ на базі міст обласного значення (ОТГ-МОЗ): фінансові (субвенція на розвиток інфраструктури, субвенція на заходи щодо соціально-економічного розвитку); координаційні (договори про співробітництво між територіальними громадами, державно-приватне партнерство тощо). Оскільки ініціювання приєднання належить сільським та селищним радам, то міська рада повинна подбати про комунікаційні та координаційні питання, які виникають між ними та сільськими й селищними радами. Законодавством України передбачено надання міським ОТГ низки переваг фінансового, кадрового, просторового та організаційного характеру для обох сторін-учасниць об'єднання.

Аналіз фінансових показників діяльності ОТГ-МОЗ в Україні та Центральному регіоні зокрема, визначення проблемних питань та розробка рекомендацій щодо удосконалення інструментів активізації процесу добровільного приєднання потребують аргументованого підкріплення переваг приєднання до міст обласного значення сільських та селищних територіальних громад. Про відсутність вагомих стимулів до формування ОТГ між великими містами (зі значними фінансовими надходженнями) та прилеглими сільськими громадами, на територіях яких розташовані прибуткові підприємства зазначають й експерти. Вони наголошують, що позитивні результати від приєднання полягають в отриманні додаткової державної субвенції на формування інфраструктури ОТГ, залученні інвестицій для забезпечення сталого розвитку на основі розширення ресурсної бази (природоресурсного, трудового потенціалів). Очікується, що в перспективі завдяки раціональному використанню ресурсів, інтеграції стратегічного та просторового планування, новаторським ідеям збільшуватимуться доходи таких громад.

Сформовані децентралізацією нові функції, повноваження, можливості соціально-економічного розвитку міст обласного значення як центрів об'єднаних територіальних громад, слід розглядати комплексно, паралельно з низкою інших державних реформ: соціальною, медичною, освітньою, житловою, земельною та децентралізацією просторового планування.

Джерела та література

1. Децентралізація. Офіційний сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua>; Портал об'єднаних громад України. URL: <https://gromada.info/gromada>
2. Територіальні громади. Децентралізація. Офіційний сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua>; Портал об'єднаних громад України. URL: <https://gromada.info/gromada>